

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 67 hallituksen esityksen johdosta laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 1 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistele-
vasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o
124 laeiksi elinkeinotulon verottamisesta an-
netun lain ja yhtiöveron hyvityksestä annetun
lain 1 ja 14 §:n muuttamisesta.

Yhtiöveron hyvityksestä vuonna 1988 sää-
detty laki oli aluksi voimassa yksivuotisena ja
tuli pysyväksi vuoden 1990 alusta lukien. Lakia
sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1990
toimitettavassa verotuksessa. Yhtiöveron hyvi-
tysjärjestelmään siirtymisen johdosta on muu-
tettu myös elinkeinotulon verottamisesta an-
netun lain osinkojen verotusta koskevia säännök-
siä. Muutokset on toteutettu yksivuotisinai-
la, jota sovelletaan vuodelta 1990 toimitetta-
vassa verotuksessa. Hallitus ehdottaa, että
nämä yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä johtu-
vat muutokset elinkeinotulon verottamisesta
annettuun lakiin säädettäisiin pysyviksi.

Pääkaupunkiseudun rakennusmaamaksusta
annettuun lakiin sisältyy säännös, jonka mu-
kaan rakennusmaamaksu on tuloverotuksessa
vähennyskeltoton. Hallitus ehdottaa, että ra-
kennusmaamaksun vähennyskelpoisuuden
epäävä säännös selvyiden vuoksi otettaisiin
myös elinkeinotulon verottamisesta annettuun
lakiin.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan oli-
sivat ilman nimenomaista eri sääntelyä sijoitus-
osuuspääoman korko ja kantarahasto-osuuden
voitto-osuus suorituksen saajalle kokonaisuus-
nessaan veronalaista tuloa. Hallitus ehdottaa,
että sijoitusosuudelle suoritettavaa korkoa ja
kantarahasto-osuudelle maksettavaa voitto-
osuutta verotettaisiin yhtiöveron hyvitysjärjes-
telmän mukaisesti. Koska mikään osuuspankki
ei ole koonnut jäseniltään lisärahastosijoituk-
sia eikä lisärahastojen perustaminen enää ole

mahdollista, yhtiöveron hyvityksestä annetusta
laista ehdotetaan poistettavaksi säännökset,
jotka koskevat osuuspankkien lisärahastosijoi-
tuksia.

Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain mu-
kaan yhtiön tuloveron vähimmäismäärä on
kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotukses-
sa 21/29 verovuodelta jaettavaksi päätetyn
osingon määrästä. Vuodesta 1991 alkaen tulo-
veron vähimmäismäärä on lain pysyväissään-
nöksen mukaan 2/3 päätetystä osingosta. Tu-
loveron vähimmäismäärän muutos johtuu sii-
tä, että yhteisöjen tuloveroprosentti valtionve-
rotuksessa ehdotetaan alennettavaksi vuonna
1990 voimassa olevasta 25 prosentista 23 pro-
senttiin vuodelta 1991. Osingonjako tapahtuu
pääsäännön mukaisesti yleensä vasta sitä vuot-
ta seuraavana vuonna, miltä vuodelta osinko
jaetaan. Kuluvalta vuodelta jaettavaksi päätet-
ty osinko on osingonsaajan tuloa siten yleensä
vasta vuonna 1991. Yhtiölle osingonjaon pe-
rusteella määrättävä vero perustuu tällöin kor-
keampaan verokantaan kuin osingonsaajan
saama osinkoa vastaava yhtiöveron hyvitys.
Jotta yhtiön jakaman voiton yhdenkertainen
verotus toteutuisi myös käytännössä, yhti-
överon hyvityksestä annettua lakia ehdote-
taan muutettavaksi siten, että myös vuodelta
1990 jaetun osingon perusteella osingonsaajan
hyväksi luettava yhtiöveron hyvitys vastaa sa-
man osingonjaon perusteella yhtiölle säädettyä
tuloveron vähimmäismäärää.

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tule-
maan voimaan vuoden 1991 alusta lukien.
Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain sijoitus-
osuuspääoman korkoa koskevia säännöksiä
ehdotetaan kuitenkin sovellettavaksi jo vuodel-
ta 1990 toimitettavassa verotuksessa.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Asumisoikeusasunnoista annettu laki (650/90) tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 1990. Laki tekee mahdolliseksi uudentyypin asuntojen hallintamuodon, asumisoikeusasumisen. Asumisoikeudella tarkoitetaan luonnolliselle henkilölle luovutettua oikeutta hallita asuinhuoneistoa ja mahdollisesti muita tiloja talossa (asumisoikeustalo), jonka rakentamiseen on myönnetty asuntotuotantolain 6 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettua lainaa. Asumisoikeus perustetaan asumisoikeustalon omistajan ja asumisoikeuden saajan välisellä sopimuksella (asumisoikeussopimus).

Kun asumisoikeus perustetaan, oikeuden saajan on maksettava talon omistajalle asumisoikeusmaksu. Suorittamalla asumisoikeusmaksun asumisoikeusasuntoihin tulevat asukkaat osallistuvat jo rakennusvaiheessa talon rakentamisen rahoittamiseen. Asumisoikeuden haltija voi muuttaessaan luovuttaa asumisoikeuden laissa määritellylle luovutuksensaajalle. Eräissä tapauksissa asumisoikeustalon omistaja on myös velvollinen lunastamaan asumisoikeuden. Asumisoikeuden luovutushinta on kaikissa tapauksissa enintään huoneistosta suoritettu asumisoikeusmaksu lisättynä rakennuskustannusindeksin perusteella määräytyvällä indeksikorotuksella ja huoneistoon tehtyjen kohtuullisten parannusten arvolla.

On epäselvää, tuleeko asumisoikeusmaksu katsoa asumisoikeustalon omistajan verotuksessa verovapaaksi pääomasuorituksiksi vai tuloksi, jolloin se ilman eri sääntelyä olisi veronalaista. Jotta asumisoikeusmaksun verokohte-

lusta ei syntyisi epätietoisuutta, joka voisi osaltaan hidastaa myös asumisoikeusjärjestelmän käyttöönottoa, valiokunta ehdottaa, että asumisoikeusmaksu säädettäisiin saajalleen verovapaaksi tuloksi. Elinkeinotulon verotuksessa muutos voidaan toteuttaa lisäämällä sitä koskeva säännös elinkeinoverolain 6 §:n 1 momentin luetteloon uudeksi 7 kohdaksi. Säännöksen tulisi koskea jo vuonna 1990 suoritettavia asumisoikeusmaksuja. Vastaava säännös on tarkoitus lisätä erikseen myös tulo- ja varallisuusverolakiin.

Valiokunta ei pidä 14 §:ään ehdotettua lisäystä tarkoituksenmukaisena, joten se on poistettu lakiehdotuksesta. Samalla valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän, miten 14 §:ään ehdotetussa lisäyksessä tarkoitettuja tapauksia koskevia säännöksiä tulisi kehittää ja ryhtyvän selvitysten valmistuttua tarpeellisiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Valiokunta toteaa, että verotus- ja oikeuskäytännössä on eräissä tapauksissa hyväksytty tuloverotuksessa vähennyskelpoisiksi sakkoja, ylikuormamaksuja, pysäköintivirhemaksuja ja muita vastaavanlaisia suorituksia. Eduskunta on eri yhteyksissä suhtautunut kielteisesti näiden suoritusten vähennyskelpoisuuteen. Myös oikeusministeriö on tehnyt asiasta aloitteen valtiovarainministeriölle. Valiokunta edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän, onko tarpeen ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin tuloverotusta koskevien lakien muuttamiseksi siten, että edellä tarkoitettujen seuraamusten vähennyskelpoisuus tuloverotuksessa poistuu.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen muuttamattomana ja ensimmäisen lakiehdotuksen näin kuuluvana:

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 6 §:n 1 momentin 5 kohta sekä 2 ja 3 momentti, 18 §:n 4 kohta ja 61 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentin 5 kohta 4 päivänä marraskuuta 1983 annetussa laissa (825/83) ja 6 §:n 2 ja 3 momentti sekä 18 §:n 4 kohta 3 päivänä marraskuuta 1978 annetussa laissa (821/78),

muutetaan 5 §:n 3 kohta, 6 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohta, 16 §:n 3 ja 4 kohta, 18 §:n 3 kohta sekä 27 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohta mainitussa 4 päivänä marraskuuta 1983 annetussa laissa, 16 §:n 3 kohta 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (130/87) ja 4 kohta 11 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (859/81), ja

lisätään 6 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta (poist.) ja 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 11 päivänä joulukuuta 1981 ja 13 päivänä helmikuuta 1987 annetuilla laeilla, uusi 5 kohta seuraavasti:

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Veronalaista tuloa eivät ole:

(4 kohta kuten hallituksen esityksessä)

6) kotimaiselle elokuvatuottajalle valtion tai Suomen elokuväsäätiön varoista myönnetty tuotantotuki,

7) asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/90) tarkoitettu asumisoikeusmaksu. (Uusi kohta)

14 §

(Poist.)

16, 18 ja 27 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lain 6 §:n 1 momentin 7 kohdan säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1990 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola (osittain), varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Kettunen, Kääriäinen, Lahti-Nuuttila,

Maijala, Malm, Mattila, Sasi, Savolainen, Tenhiälä, Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Pekkarinen, Pohjanoksa, Seppänen, Tiuri (osittain), Törnqvist ja Valli.

Vastalause

Hallituksen esityksen n:o 124 käsittelyn yhteydessä tuli käsittelyyn elinkeinotuloverolain 16 §, missä määritellään ne menot, jotka eivät ole tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuvia.

Käsittelyn yhteydessä havaittiin, että tiettyjen rangaistusmaksujen vähentäminen elinkeinonharjoittajan verotuksessa on yleisen oikeustajun vastainen asia.

Niinpä tässä yhteydessä on mahdollista lisätä asianomaiseen pykälään uusi kuudes kohta, jonka mukaan ei olisi mahdollista vähentää verotuksessa missään olosuhteissa näistä maksuja.

Ehdotamme,

että uusi 16 § kuuluisi seuraavalla tavalla:

16 §

”Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

— — — — —
(3—5 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)
6) sakko, ylikuormamaksu ja pysäköintivirhemaksu.”

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vastaava muutos pitäisi lisätä myös tulo- ja varallisuusverolakiin sekä maatalouden tuloverolakiin.

Sen jälkeen, kun eduskunta ilmaisee tässä yhteydessä ensimmäistä kertaa tahdon pysäköintivirhemaksun vähennyskelvottomuudesta sekä uudistaa eduskunnan aikaisemman kannan ylikuormamaksun vähennyskelvottomuudesta ja vahvistaa teoreettisesti kestävänsä kannan kaikkien sakkojen vähennyskelvottomuudesta, ei ole epäilystä siitä, että oikeuskäytännössä siirrytään välittömästi näiden sakkojen ja maksujen vähennyskelvottomuuteen myös muiden lakien perusteella.

Mainittujen muiden lakien uudistamisen nopeuttamiseksi ehdotamme,

että hyväksyttäisiin seuraava perustelulausuma:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pi-

kaisesti eduskunnalle muutosesityksen tulo- ja varallisuusverolakiin sekä maatalouden tuloverolakiin niin, että myös niissä laeissa sakko, ylikuormamaksu ja pysäköintivirhemaksu säädetään verotuksessa vähennyskelvottomiksi maksuiksi.”

Siinä tapauksessa, että ehdotustamme EVL:n 16 §:n muutokseksi ei hyväksytä, ehdotamme,

että perustelulausuma hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti eduskunnalle muutosesityksen lakiin elinkeinotulon verottamisesta, tulo- ja varallisuusverolakiin sekä maatalouden tuloverolakiin niin, että niissä laeissa sakko, ylikuormamaksu ja pysäköintivirhemaksu säädetään verotuksessa vähennyskelvottomiksi maksuiksi.”

Sen lisäksi ehdotamme tässä yhteydessä, jolloin käsillä ovat myös muutokset yhtiöveron hyvityksestä annettuun lakiin,

että hyväksyttäisiin seuraava perustelulausuma:

”Eduskunta edellyttää, että yhtiöveron hyvitysjärjestelmän käyttöönottoon liittyen kunnallista harkintaveroa ei poisteta.”

Lausuman mukaanottoa perustelemme niin, että kun osinkojen verotuksessa siirryttiin yhtiöveron hyvitysjärjestelmään, hallitus oli siinä yhteydessä sillä kannalla, että kunnallinen harkintaverotus poistetaan. Nyt näyttää siltä, että hallitus on muuttanut kantaansa.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 1990

Esko Seppänen

Juhani Vähäkangas